

1979, 27. března – Sdělení VONS č. 90 „Další trestní stíhání Ladislava Lise“ o trestním stíhání Ladislava Lise pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku kvůli jeho svědectví v případě napadení Jeleny Mašínové příslušníky SNB.

Vyšetřovatel Okresní prokuratury v Jablonci nad Nisou M. Marčák pozval na 27. 3. 1979 Ladislava Lise k výslechu a zároveň seznámení s výsledky vyšetřování v trestní věci, v níž je nyní Ladislav Lis obviněn z trestného činu křivé výpovědi [a nepravdivého znaleckého posudku] (§ 175/1a tr. z.). Toto trestní stíhání proti dr. Ladislavu Lisovi, signatáři Charty 77 a členu našeho výboru, zahájil dne 28. 2. 1979. Trestného činu křivé výpovědi se měl Ladislav Lis dopustit tím, že „dne 5. 7. 1978 v České Lípě uvedl jako svědek před vyšetřovatelem Městské prokuratury v Praze nepravdivé a zkreslené údaje o způsobu a formě zákroků orgánů SNB proti Jeleně Mašínové, stíhané pro trestné činy, kterých se při tomto zákroku dopustila“.¹ K seznámení s výsledky vyšetřování dochází, aniž byl Ladislav Lis dosud vyslechnut. Toto trestní řízení je nesmyslné již po formální stránce: Ladislav Lis se měl údajného trestného činu dopustit v České Lípě před orgány Městské prokuratury v Praze, a proto jen českolipské (a eventuálně snad pražské) či jim nadřízené orgány byly příslušné k zahájení trestního stíhání a iniciativa jablonecké okresní prokuratury postrádá jakékoli právní opory. Věcný důvod jejího postupu je ovšem nasnadě: jak Ladislav Lis, tak jeho pražský obhájce mají do Jablonce n. Nisou velmi špatné spojení a jejich účast na trestním řízení tím bude nutně omezená a navíc časově i finančně náročná.

Nyní k věcné stránce obvinění. Jak známo, byla signatářka Charty 77 Jelena Mašínová, manželka Pavla Kohouta, dne 10. 1. 1977 před svým domem napadena příslušníky SNB a odvečena do připraveného vozu tak brutálním způsobem, že přitom utrpěla zranění. Její stížnosti proti tomuto nezákonnému postupu jí přinesly jen obvinění, podle něhož ona měla zaútočit na příslušníky

SNB a jednoho z nich zranit.² O ryzí účelovosti tohoto obvinění svědčí mj. i fakt, že Jeleně Mašínové byl povolen delší pobyt v Rakousku, kde nyní prodlévá. Ostatně i výše zmíněný vyšetřovatel M. Marčák používá obratu „zajišťovali její předvolání k výslechu“; trestní řád definuje tento úkon (na rozdíl od předvedení) jako doručení předvolánky občanovi, zatímco příslušníci SNB jej, jak patrně, chápou mnohem volněji.

Ladislav Lis osmnáct měsíců po zmíněné události vypověděl, že byl z větší vzdálenosti (50 m) náhodným svědkem celé události. Nemohl tedy nic udat o verbální stránce konfliktu a mohl jen velmi rámcově popsat jeho průběh. Drobné rozpory mezi jeho výpovědí a výpověďmi ostatních zúčastněných (zda byla Jelena Mašínová udeřena do obličeje či uchopena za vlasy, zda byla do vozu nesena či vlečena, zda cestou kousla či nekousla příslušníka SNB, který ji držel za hlavu) spadají proto jasně na vrub značné vzdálenosti svědka od místa činu a značného časového odstupu mezi událostí a svědeckou výpovědí. Hodnocení důkazní platnosti výpovědi Ladislava Lise je věcí soudu (pokud před něj bude Jelena Mašínová kdy postavena), rozhodně však nelze tuto výpověď posuzovat jako „vedení nepravdy o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí“ a stíhat Ladislava Lise pro trestný čin křivé výpovědi.

Je to tedy vlastně již třetí trestní stíhání, které bylo proti Ladislavu Lisovi v posledním roce zahájeno (původní za ovce s dodatečným rozšířením za psy a nyní nové za Jelenu Mašínovou). Výbor pokládá všechna obvinění proti Ladislavu Lisovi za vykonstruovanou a nesmyslnou frašku, jejímž cílem je umlčení tohoto aktivního bojovníka za lidská práva, a vysoce hodnotí smysl pro humor, který státní orgány při této příležitosti projevíly. Nejsme si ovšem jisti, zda tento smysl pro humor dokáže dostatečně ocenit i člen výboru Ladislav Lis, který díky němu strávil dva měsíce ve vazbě, ocitl se i se svou rodinou v takřka neřešitelné sociální situaci, je systematicky podrobován nejrůznějším šikanám a represím a navíc je aktuálně vystaven hrozbě mnohaletého vězení.³

Informace o Chartě 77, r. 2, 1979, č. 5, s. 6–7.

POZNÁMKY

- ¹ Usnesení vyšetřovatele Okresní prokuratury v Jablonci nad Nisou Michala Marčáka viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 200, sign. I/1, kart. 33. V usnesení je oproti citaci ve sdělení uvedena před posledním slovem datace incidentu „dne 10. 1. 1977“.

Proti usnesení podal Lis stížnost. Zdůvodnil ji tím, že bylo vydáno jednak nepřislušným orgánem, neboť k jeho údajnému trestnému činu došlo v obvodu Okresní prokuratury v České Lípě, především však tím, že celé usnesení je nedoložené, a tedy i nepřezkoumatelné. Z usnesení nevyplývá, jakým svědeckým výrokem se měl křivé výpovědi dopustit ani v čem byl spatřován jeho úmysl křivě svědčit. Viz Lisovu zprávu pro VONS o jeho trestním stíhání pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku z 21. 3. 1979. LP, Sb. VONS, inv. č. 200, sign. II/1, kart. 33; též MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90.

Lis podal při seznámení s výsledky vyšetřování 27. 3. 1979 návrh na doplnění vyšetřování, který nechal zaprotokolovat. Navrhl, aby jako svědci byli vyslechnuti Jelená Mašíňová a Pavel Kohout. Tento návrh vyšetřovatel Okresní prokuratury v Jablonci nad Nisou Michal Marčák svým usnesením z 28. 3. 1979 zamítl. Proti tomuto usnesení podal Lis 11. 4. 1979 stížnost, kterou odůvodnil takto: „Citovaným usnesením byly zamítnuty mé návrhy na doplnění vyšetřování o výsledcích svědků Jeleny Mašíňové a Pavla Kohouta s tím, že údajně je má trestná činnost dostatečně prokázána, důkazní hodnota mnou navrhovaných svědků je pochybná, a proto se jedná o důkazy pro trestní řízení zřejmě nepotřebné. Vývody vyšetřovatele, o něž opírá svůj závěr a zamítá mé návrhy, jsou však nepodložené a neobjektivní. Když pomínu skutečnost, že celé trestní stíhání je vedeno v rozporu s platným právním řádem bez nejmenšího důkazu o trestném činu a pro pouhé nepodstatné rozpory v jednotlivých důkazech, přičemž o mé stížnosti proti vznesení obvinění nebylo dosud rozhodnuto, zůstává fakt, že v daném případě ze všech dosud shromážděných důkazů vyplývá nesporný závěr, že při zákroku příslušníků StB proti Jeleně Mašíňové došlo k použití násilí. Tuto skutečnost potvrzují i příslušníci samotní, slyšení jak v trestním řízení proti Jeleně Mašíňové, tak nyní – potvrzují ji i J. Mašíňová a K. Kosík shodně se mnou. Je přitom přirozené, že když celou událost sledovali svědci z různých míst a vzdáleností a když navíc příslušníci StB si mohou svou výpověď uškodit, došlo při interpretaci celého průběhu k jistým rozdílům v jednotlivých důkazech – tyto důkazy však nejsou vzájemně v rozporu. Za daného stavu věcí je povinností vyšetřovatele shromáždit všechny důkazy vedoucí k úplnému objasnění věci, přičemž jeho tvrzení, že hodnota mnou navržených důkazů je pochybná, je nepřipustné a svědčí o jeho podjatosti.“ Lisův návrh a usnesení vyšetřovatele o jeho zamítnutí viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 200,

sign. I/2, kart. 33; návrh též MS v Praze, soudní spis k případu Petra Uhla a spol. (spis. zn. 1 T 23/79) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. Rt 419/90.

O svém trestním stíhání podal Lis informaci Pavlu Kohoutovi a Jeleně Mašínové v dopisu ze 7. 4. 1979. V tomto dopisu adresáty požádal, aby buď jemu, nebo jeho obhájci předali jména a adresy případných dalších svědků nebo důkazy týkající se případu. Tamtéž, sign. II/2, kart. 33. Záznam jeho svědecké výpovědi viz in: tamtéž, sign. II/3d, kart. 33.

² Při setkání zástupců StB a Obvodní prokuratury pro Prahu 2 dne 14. 9. 1977 ohledně zahájení trestního stíhání Jeleny Mašínové navrhoval vyšetřovatel Obvodní prokuratury pro Prahu 2 JUDr. Marcel Malku umístění Mašínové do psychiatrické léčebny na zkoumání duševního stavu, což však bylo odmítnuto. Záznam z jednání ze 16. 9. 1977 viz in: SCHOVÁNEK, Radek: *Svazek Dialog. StB versus Pavel Kohout*, Praha – Litomyšl 2006, s. 329–331. Dále viz otevřený dopis Pavla Kohouta federálnímu ministrovi vnitra Jaromíru Obzinovi obsahující upozornění na násilné zadržení mluvčího Charty 77 Ladislava Hejdánka a na pokračující nezákonné trestní stíhání jeho ženy Jeleny Mašínové z 9. 1. 1978. *Informace o Chartě 77*, r. 1, 1978, č. 1, s. 2.

³ K Lisovu stíhání pro trestné činy rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví a zkrácení daně a k jeho další perzekuci viz sdělení VONS č. 20 a 34, dokumenty č. 20 a 34. Lisově perzekuci byla dále věnována pozornost mj. v dopisu mluvčích Charty 77 Václava Bendy, Jiřího Dienstbiera a Zdeny Tominové sjezdu Francouzské komunistické strany obsahující informaci o Chartě 77 a žádost o podporu vězněným Jiřímu Ledererovi, Jaroslavu Šabatovi, Josefu Daniszovi a trestně stíhanému Ladislavu Lisovi z 5. 5. 1979. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 1, Praha 2007, s. 248–249.